

CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU ASISTENȚA JURIDICĂ GARANTATĂ DE STAT



MD – 2068, mun. Chișinău, str. Alecu Russo nr. 1 bl. "A1", bir. 94
Tel./ fax (022) 31-02-74, e-mail: aparat@cnaajgs.md, www.cnaajgs.md



HOTĂRÂRE

Nr. 31 din 27 decembrie 2017

Cu privire la aprobarea Curriculumului de instruire continuă a avocaților care acorda asistență juridică garantată de stat pe cauzele de azil

În conformitate cu prevederile art. 12 alin. (1) lit. b) și 13 alin. (5) din Legea nr. 198-XVI din 26 iulie 2007 cu privire la asistența juridică garantată de stat (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr.157-160, art.614), Consiliul Național pentru Asistența Juridică Garantată de Stat,

HOTĂRĂȘTE:

1. A aproba *Curriculumul de instruire continuă a avocaților care acordă asistență juridică garantată de stat pe cauzele de azil, conform Anexei 1.*
2. Prezenta Hotărâre se aduce la cunoștința Oficiilor Teritoriale ale Consiliului Național pentru Asistența Juridică Garantată de Stat și se publică pe pagina web a CNAJGS.

Președinte al Consiliului

Secretar al Consiliului



Emanoil PLOȘNIȚĂ

Aurelia PALAMARCIUC



**Consiliul Național pentru Asistența
Juridică Garantată de Stat**



**Aprobat prin Hotărârea Consiliului Național pentru Asistența Juridică Garantată de Stat
Nr. 31 din 27 decembrie 2017**

**CURRICULUM
DE INSTRUIRE CONTINUĂ
A AVOCAȚILOR CARE ACORDĂ
ASISTENȚĂ JURIDICĂ GARANTATĂ DE STAT
PE CAUZELE DE AZIL**

I. PRELIMINARII

Majoritatea statelor lumii și-au asumat obligația legală de a promova și respecta drepturile omului și libertățile fundamentale. Aceste obligații au fost codificate în două tratate internaționale: *Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice* și *Pactul internațional cu privire la drepturile economice, sociale și culturale*. Aceste Pacte internaționale sunt cele mai importante tratate privind drepturile omului, deoarece ele sunt globale și acoperă cele mai universale drepturi și libertăți fundamentale ale omului pe care statele au obligația de a le promova și respecta. *Declarația Universală a Drepturilor Omului* și cele două Pacte reprezintă astăzi nucleul dreptului internațional al drepturilor omului, denumit generic *Carta Internațională a Drepturilor Omului*. Aceste importante instrumente universale privind drepturile omului pot fi invocate de către avocați și în apărarea drepturilor **solicitanților de azil, refugiaților și beneficiarilor de protecție umanitară**. Pe baza acestor documente, sistemul Națiunilor Unite s-a dezvoltat considerabil, numărând astăzi aproximativ 100 de documente juridice internaționale și consacrand peste 60 de drepturi și libertăți ale omului adresate situațiilor privind unele **grupuri particulare**, care vizează nemijlocit și solicitanții de azil, refugiații și beneficiarii de protecție umanitară.

Prin aderarea la Organizația Națiunilor Unite, Consiliului Europei și la alte organisme internaționale, Republica Moldova și-a asumat angajamentul de a respecta standardele internaționale privind protecția drepturilor și libertăților fundamentale pentru toți indivizii care se găsesc pe teritoriul și sub jurisdicția sa, inclusiv cetățenilor străini și apatrizilor. În articolul 14 alin. (1) din *Declarația Universală a Drepturilor Omului* se arată că orice persoană are „**dreptul de a căuta azil și de a beneficia de azil în alte țări, în caz de persecuție**”. Această prevedere se regăsește și în Constituția Republicii Moldova, în articolul 19 aliniatul (3) „**dreptul de azil se acordă și se retrage în condițiile legii, cu respectarea tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte**”.

Prin urmare, responsabilitatea protecției refugiaților și beneficiarilor de protecție umanitară se află în sarcina statului. Cadrul juridic internațional care consolidează protecția refugiaților este format din dreptul internațional al refugiaților, dreptul internațional în materie de drepturile omului și în unele circumstanțe dreptul internațional umanitar și dreptul internațional penal. De rând cu celelalte drepturi fundamentale, acestui grup particular îi este garantat în egală măsură și **dreptul la un proces echitabil**, cu componenta sa indispensabilă: **dreptul la apărare**. Potrivit art. 6 din *Legea nr. 198 din 26.07.2007 cu privire la asistența juridică garantată de stat*, „cetățenii străini și apatrizii beneficiază de asistență juridică garantată de stat, în conformitate cu prezenta lege, în procedurile sau în cauzele ce țin de competența autorităților administrației publice și a instanțelor judecătorești ale Republicii Moldova”. *Legea nr. 270 din 18.12.2008 privind azilul în Republica Moldova* prevede următoarele tipuri de proceduri la etapa administrativă: procedura ordinară de examinare a cererii de azil; procedura rapidă; procedura de soluționare a noii cereri de azil; procedura de reunificare a familiei; procedura de încetare și de anulare a unei forme de protecție.

Reieșind din complexitatea procedurilor și a cadrului legal regional și național este important ca asistența juridică calificată să se acorde de către avocat de la primele etape ale depunerii cererilor de azil. De multe ori solicitanții de azil nu cunosc legislația relevantă în țara în care se examinează cererile, nu vorbesc limba țării gazde și nu sunt conștienți de complexitatea procedurii și de aspectele privind probele și sarcina probei în cadrul procedurilor de azil. Fără o asistență juridică calificată acest lucru poate duce la faptul ca solicitanții de azil și beneficiarii protecției internaționale pot să omită elemente principale din cererile lor, fapt ce nu permite o evaluare adecvată a riscului întoarcerii în țara de origine. În acest context, asistența juridică calificată acordată de un avocat joacă un rol important în protecția drepturilor și asigurarea garanțiilor unei proceduri echitabile și eficiente pentru solicitanții de azil și beneficiarii de protecție internațională.

Indiferent de tipul de procedură, solicitanții de azil și beneficiarii de protecție internațională trebuie tratați cu demnitate, grijă, sensibilitate, echitate și respect în cadrul oricărei proceduri de azil, cu o atenție deosebită pentru situația lui personală, bunăstarea și necesitățile specifice, și cu un respect deplin pentru integritatea lor fizică și psihică.

Avocatul are un rol distinct în asigurarea respectării tuturor acestor exigențe, eforturile acestuia în cazurile cu implicarea solicitanților de azil și beneficiarilor de protecție internațională urmând să fie orientate spre:

- informarea și pregătirea beneficiarului pentru participarea în cadrul procedurilor administrative și judiciare;
- adaptarea mediului de desfășurare a acțiunilor procesuale la particularitățile beneficiarului, cu respectarea interesului acestuia;
- asigurarea protecției psihice și fizice prin abordarea holistică și multidisciplinară continuă, care să răspundă ansamblului nevoilor beneficiarului;
- individualizarea asistenței în funcție de specificul fiecărui caz și de nevoile persoanei asistate.

Exercitarea efectivă a acestui rol important al avocatului implică anumite cunoștințe, abilități și atitudini. Un asemenea set de competențe poate fi asigurat doar printr-o perfecționare profesională continuă. Pentru a asigura un proces coerent și un traseu educațional eficient al instruirii continue, a fost elaborat prezentul *Curriculum de instruire a avocaților care acordă asistență juridică garantată de stat în cauzele de azil*.

II. COMPETENȚE

- interacționarea cu solicitanții de azil, refugiații și beneficiarii de protecție umanitară adaptată nevoilor și particularităților beneficiarilor de asistență juridică garantată de stat;
- acordarea serviciilor juridice efective de informare și consultare a solicitanților de azil, refugiaților și beneficiarilor de protecție umanitară;
- întocmirea documentelor cu caracter juridic care ar îmbunătăți tratamentul solicitanților de azil, refugiaților și beneficiarilor de protecție umanitară;

- formularea strategiei de reprezentare în consultare cu beneficiarul, cu respectarea interesului acestuia;
- respectarea standardelor de calitate în cadrul reprezentării intereselor solicitanților de azil, refugiaților și beneficiarilor de protecție umanitară la etapa administrativă și judecare a cauzei;
- ținerea evidenței documentare a prestării serviciilor de asistență juridică calificată garantată de stat solicitanților de azil, refugiaților și beneficiarilor de protecție umanitară.

III. PRINCIPALELE OBIECTIVE

La sfârșitul cursului de instruire, participanții vor fi capabili:

➤ La nivel de cunoaștere și înțelegere:

- să explice tendințele internaționale și europene în domeniul azilului și protecției umanitare;
- să descrie noile tendințe în domeniul justiției pe cauzele de azil în Republica Moldova și practica CtEDO;
- să schițeze organizarea și managementul sistemului de acordare a asistenței juridice garantate de stat solicitanților de azil, refugiaților și beneficiarilor de protecție umanitară;
- să explice prevederile legislative naționale și internaționale privind condițiile și procedura de acordare a azilului sau protecției umanitare;
- să interpreteze spectrul de drepturi și obligații pe care le are solicitantul de azil, refugiațitul și beneficiarul de protecție umanitară;
- să identifice dificultățile în respectarea exigențelor speciale la etapa administrativă și judecarea cauzelor de azil;

➤ La nivel de aplicare:

- să deducă din actele internaționale și europene exigențele față de un sistem de justiție prietenos și echitabil solicitanților de azil, refugiaților și beneficiarilor de protecție umanitară;
- să întocmească acte ce țin de preluarea, evidența și raportarea cazului de acordare a asistenței juridice garantate de stat pe cauzele de azil;
- să determine tactica avocatului de acordare a asistenței juridice ajustate nevoilor beneficiarilor asistenței pe cauzele de azil;
- să formuleze procedee tactice privind respectarea interesului beneficiarului pe cauzele de azil;
- să elaboreze tactica interacțiunii avocatului cu beneficiarul și membrii familiei lui, cu serviciile de asistență socială, medicală și psihologică, dacă este cazul;

- să stabilească modalitatea de desfășurare a primului interviu cu beneficiarii asistenței juridice pe cauzele de azil, precum și modalitatea de comunicare și interacționare ulterioară cu aceștia;
- să proiecteze acțiunile avocatului la faza administrativă și judiciară, în cadrul probatoriului, orientate la pregătirea dosarului în apărare și a beneficiarului pentru participarea în cadrul procedurilor sau ședinței de judecată;
- să dezvolte eventualele acțiuni ale avocatului pentru asigurarea realizării procesului de mediere luând în calcul particularitățile medierii în cauzele de azil;

➤ **La nivel de integrare:**

- să demonstreze respectarea și aplicarea unor proceduri distincte în cauzele de azil;
- să integreze principiile abordării bazate pe drepturile omului în procesul de acordare a asistenței juridice;
- să soluționeze probleme dificile în activitatea de acordare a asistenței juridice garantate de stat pe cauzele de azil, asigurând protecția fizică și psihică a beneficiarilor;
- să recomande soluții pentru depășirea dificultăților de implementare a exigențelor speciale față de un sistem de justiție prietenos și echitabil solicitanților de azil, refugiaților și beneficiarilor de protecție umanitară în Republica Moldova;
- să propună modalități de depășire a problemelor cu care se poate întâlni beneficiarul în cadrul procedurilor administrative și judecării cauzei, găsind soluțiile utile situației solicitantului de azil, refugiatului și beneficiarului de protecție umanitară;
- să țină evidența corespunzătoare a acordării asistenței juridice garantate de stat pe cauzele de azil și să respecte cerințele de confidențialitate;
- să implice specialiștii pentru implementarea unor activități de suport și protecție a solicitanților de azil, refugiaților și beneficiarilor de protecție umanitară implicați în dosarele de azil.

V. TEMATICA ȘI REPARTIZAREA ORIENTATIVĂ A ORELOR

1.	Cadrul juridic internațional, regional și național care abordează dreptul solicitanților de azil, refugiaților și beneficiarilor de protecție umanitară.	1,5 ore
2.	Participarea avocatului în cauzele de azil la etapa administrativă.	3 ore
3.	Participarea avocatului în procedura de soluționare a noii cereri de azil.	2,5 ore
4.	Participarea avocatului în procedura de încetare și de anulare a protecției internaționale.	3 ore

5.	Participarea avocatului în procedura de reunificare a familiei.	3 ore
6.	Participarea avocatului la judecarea cauzelor de azil.	3 ore
7.	Aspecte practice privind organizarea și acordarea asistenței juridice calificate garantate de stat acordate pe cauzele de azil.	1,5 ore
8.	Evaluarea cursului.	0,5 ore
Total		18 ore

VI. UNITĂȚI TEMATICE

Unități tematice	Strategii didactice și resurse logistice	Sugestii pentru lucrul individual
Tema 1. Cadrul juridic internațional, regional și național care abordează dreptul solicitanților de azil, refugiaților și beneficiarilor de protecție umanitară.		
<ol style="list-style-type: none"> 1. Cadrul juridic universal general aplicabil în vederea protecției drepturilor refugiaților și beneficiarilor de protecție umanitară. 2. Cadrul juridic internațional și regional care abordează dreptul refugiaților și beneficiarilor de protecție umanitară. 3. Cadrul juridic național privind protecția drepturilor refugiaților și beneficiarilor de protecție umanitară. 4. Definiția refugiatului și formele protecției umanitare. 5. Garanțiile privind asigurarea drepturilor procedurale ale solicitanților de azil și beneficiarilor protecției internaționale. 	Presentare/prelegere; Brainstorming; Studii de caz; Dezbateri; Multimedia; Tablă flipchart	Lectura surselor bibliografice; Soluționarea studiilor de caz; Activități individuale și de grup
Tema 2. Participarea avocatului în cauzele de azil la etapa administrativă.		
<ol style="list-style-type: none"> 1. Procedura ordinară pe cauzele de azil. 2. Procedura rapidă. 3. Intervenirea pe cauză a avocatului. 4. Rolul avocatului la etapa de pregătire pentru interviu a solicitantului de azil. 5. Asistarea avocatului la interviu. Cerințele legale privind interviul în calitate de probă în procedura de azil. 6. Cerințele legale privind analiza cererii de azil. 7. Decizia privind cererea de azil. Cerințele legale și efecte. 	Presentare/prelegere; Brainstorming; Studii de caz; Joc de rol; Dezbateri; Multimedia; Tablă flipchart	Lectura surselor bibliografice; Soluționarea studiilor de caz; Activități individuale și de grup
Tema 3. Participarea avocatului în procedura de soluționare a noii cereri de azil.		

<ol style="list-style-type: none"> 1. Procedura de soluționare a noii cereri de azil. 2. Intervenirea pe cauză a avocatului. 3. Rolul avocatului la depunerea noii cereri de azil. Circumstanțele noi. 4. Rolul avocatului la etapa de examinare a noii cereri de azil. 5. Decizia de acordare a accesului la o nouă procedură de azil. Cerințele legale și efecte. 	<p>Brainstorming; Joc de rol; Studii de caz; Dezbateri; Tablă flipchart.</p>	<p>Lectura surselor bibliografice; Soluționarea studiilor de caz; Activități individuale și de grup</p>
<p>Tema 4. Participarea avocatului în procedura de încetare și de anulare a protecției internaționale.</p>		
<ol style="list-style-type: none"> 1. Procedura de încetare și de anulare a protecției internaționale. 2. Condițiile legale de încetare și anulare a statutului de refugiat. 3. Condițiile legale de încetare și anulare a protecției umanitare. 4. Intervenirea pe cauză a avocatului. 5. Rolul avocatului în cadrul procedurii de încetare/anulare a protecției internaționale. 	<p>Prezentare/prelegere; Brainstorming; Studii de caz; Joc de rol; Dezbateri; Multimedia; Tablă flipchart.</p>	<p>Lectura surselor bibliografice; Soluționarea studiilor de caz; Examinarea materialelor unei cauze penale; Activități individuale și de grup</p>
<p>Tema 5. Participarea avocatului în procedura de reunificare a familiei.</p>		
<ol style="list-style-type: none"> 1. Procedura de reunificare a familiei. 2. Decizia privind acordarea permisului de reunificare a familiei. 3. Cererea de azil privind reunificarea familiei. 4. Rolul avocatului în cadrul procedurii de reunificare a familiei. 	<p>Prezentare/prelegere; Brainstorming; Studii de caz; Joc de rol; Dezbateri; Multimedia; Tablă flipchart</p>	<p>Soluționarea studiilor de caz; Examinarea materialelor unei cauze penale; Analiza practicii judecătorești; Activități individuale și de grup</p>
<p>Tema 6. Participarea avocatului la judecarea cauzelor de azil.</p>		
<ol style="list-style-type: none"> 1. Aspecte practice privind pregătirea avocatului pentru judecarea cauzei. 2. Principalele aspecte în comunicarea dintre avocat și beneficiar. 3. Respectarea condiției de confidențialitate. 4. Aspecte practice privind motivarea de către avocat a cererilor de chemare în judecată pe cauzele de azil. 5. Probele în cauzele de azil. 6. Practica CtEDO în cazurile care vizează solicitanți de azil. 	<p>Prezentare/prelegere; Brainstorming; Studii de caz; Joc de rol; Dezbateri; Multimedia; Tablă flipchart</p>	<p>Lectura surselor bibliografice; Soluționarea studiilor de caz; Activități individuale și de grup</p>

Tema 7. Aspecte practice privind organizarea și acordarea asistenței juridice calificate garantate de stat acordate pe cauzele de azil.

<ol style="list-style-type: none"> 1. Asistența juridică garantată de stat: categorii de beneficiari și spectru de servicii. Conținutul asistenței juridice calificate garantată de stat. 2. Drepturile și obligațiile avocatului care acordă asistență juridică calificată garantată de stat; 3. Drepturile și obligațiile beneficiarului de asistență juridică calificată garantată de stat. 4. Modalitățile de sesizare a Oficiilor teritoriale ale CNAJGS cu privire la acordarea asistenței juridice calificate pe cauzele de azil. 5. Interacțiunea avocatului cu Oficiul Teritorial al CNAJGS. 6. Dosarul în apărarea pe cauzele de azil. 	<p>Prezentare/prelegere; Brainstorming; Studii de caz; Dezbateri; Multimedia; Tablă flipchart</p>	<p>Lectura surselor bibliografice; Soluționarea studiilor de caz; Activități individuale și de grup</p>
--	---	---

VII. EVALUAREA

Evaluarea audienților se va efectua prin analiza nivelului de implicare:

- în cadrul activităților de instruire;
- la dezbateri;
- la realizarea activităților individuale;
- la realizarea activităților de grup;
- la soluționarea spețelor.

Evaluarea cursului se va efectua prin chestionare de evaluare, completate de către audienți la finalul cursului.

VIII. BIBLIOGRAFIE

Studii. Cercetări:

1. Manual de drept european privind accesul la justiție, Agenția Europeană pentru Drepturi Fundamentale și Consiliul Europei, 2016;
http://www.echr.coe.int/Documents/Handbook_access_justice_ROM.pdf
2. Access to Asylum Advice in London: A scoping study, Evaluation of outreach legal service provision for asylum seekers, Online clearing house for asylum advice, by Sue Lukes and Ceri Hutton, Edited by Melanie Gower, October 2010, Report funded by Asylum Aid and the Mayor's office/GLA;
http://www.asylumaid.org.uk/wp-content/uploads/2013/02/Access_to_Asylum_Advice_in_London.pdf

3. Asylum manual for public Counsel's Volunteer Attorneys, Public Counsel's Immigrants' Rights Project, January 2012;
<http://www.publiccounsel.org/tools/publications/files/AsylumManual.pdf>
4. Quality of legal services for asylum seekers, Research commissioned by the Solicitors Regulation Authority and Legal Ombudsman, Research undertaken by MigrationWork CIC in partnership with Refugee Action and Asylum Research Consultancy, January 2016;
<https://www.sra.org.uk/.../SRA/research/asylum-report.pdf>
5. Review of quality issues in legal advice: measuring and costing quality in asylum work Undertaken by the Information Centre about Asylum and Refugees on behalf of Refugee and Migrant Justice, in partnership with Asylum Aid and Immigration Advisory Service, Written by Adeline Trude and Julie Gibbs, Report by ICAR, City University, London, March 2010;
<http://icar.livingrefugeearchive.org/Cost%20of%20Quality%20Legal%20Advice%20Review.pdf>
6. Right to Justice: Quality Legal Assistance for Unaccompanied Children, COMPARATIVE REPORT, by H el ene Soup ios-David, ECRE, July 2014;
<http://www.asylumlawdatabase.eu/sites/www.asylumlawdatabase.eu/files/aldfiles/ECRE%20Comparative%20Report%20Right%20to%20Justice.pdf>
7. Evaluation of the Early Legal Advice Project Final Report Research Report 70, Mike Lane, Daniel Murray, Rajith Lakshman (GVA), Claire Devine and Andrew Zurawan (Home Office Science), May 2013, Home Office UK;
https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/199962/horr70.pdf
8. Improving asylum procedures comparative analysis and recommendations for law and practice, A UNHCR research project on the application of key provisions of the Asylum Procedures Directive in selected Member States, March 2010;
<http://www.unhcr.org/4c7b71039.pdf>
9. Pro Bono Asylum Representation Manual: An Overview of Asylum Law & Procedure, The Advocates for Human Rights, www.theadvocatesforhumanrights.org, USA, 2008;
http://www.theadvocatesforhumanrights.org/uploads/pro_bono_asylum_representation_manual_2009.pdf
10. Providing Protection - Access to early legal advice for asylum seekers Bridget Anderson & Sue Conlan, UK, 2014;
<http://www.irishrefugeecouncil.ie/wp-content/uploads/2014/09/Providing-Protection-Access-to-ELA-for-asylum-seekers.pdf>
11. A Manual on Providing Early Legal Advice to Persons Seeking Protection, Published in 2015 by The Irish Refugee Council;
<http://www.irishrefugeecouncil.ie/wp-content/uploads/2015/11/Irish-Refugee-Council-Early-Legal-Advice-WEB1.pdf>
12. Preg ătirea cauzelor civile pentru dezbateri judiciare, Edi ia a II-a, adnotat   i completat , inclusiv cu jurispruden a relevant   i recent  a Cur ii Europene a Drepturilor Omului, Chi in u, 2016;

Calitatea sistemului de azil la nivel european:

13. Beyond Proof Credibility Assessment in EU Asylum Systems European Refugee, UNHCR, May 2013;
<http://www.unhcr.org/51a8a08a9.pdf>

14. Building in quality a manual on building a high quality asylum system further developing asylum quality (FDQ) in the European Union, UNHCR, September 2011;
<http://www.unhcr.org/4e85b4c59.pdf>
15. ECRE Information Note on the Directive 2011/95/EU of the European Parliament and of the Council of 13 December 2011 on standards for the qualification of third-country nationals or stateless persons as beneficiaries of international protection, for a uniform status for refugees or for persons eligible for subsidiary protection, and for the content of the protection granted (recast);
http://www.ecre.org/wp-content/uploads/2016/07/ECRE-Information-Note-on-the-Qualification-Directive-recast_October-2013.pdf
16. Unsustainable: the quality of initial decision-making in women's asylum claims, by Helen Muggeridge and Chen Maman, Asylum Aid;
17. Guidance Note on the transposition and implementation of the EU Asylum Acquis February 2014, ECRE;

Acte, Ghiduri, Poziții ale Înalțului Comisariat al Națiunilor Unite pentru Refugiați – UNHCR

18. Statutul Oficiului Înalțului Comisariat al Națiunilor Unite pentru Refugiați aprobat prin Rezoluția 428 (V) a Adunării Generale ONU din 14 decembrie 1950;
19. Conclusions adopted by the executive committee on the international protection of refugees, 1975 – 2009 (Conclusion No. 1 – 109), Office of the United Nations High Commissioner for Refugees Division of International Protection Services, December 2009;
20. Principii Directoare privind Protecția Internațională nr. 1: Persecuția pe Motive de Gen în contextul Articolului 1A(2) al Convenției din 1951 și/sau al Protocolului din 1967 privind Statutul Refugiaților;
21. Principii Directoare privind Protecția Internațională nr. 2: “Apartenența la un grup social” în contextul Articolului 1A(2) al Convenției din 1951 și/sau al Protocolului din 1967 privind Statutul Refugiaților”;
22. Principii Directoare privind Protecția Internațională nr. 3: Încetarea statutului de refugiat în conformitate cu Articolului 1C(5) și (6) a Convenției din 1951 privind statutul refugiaților;
23. Principii Directoare privind Protecția Internațională nr. 4: “Relocarea internă” sau “Alternativa Refugiului Intern” în contextul Articolului 1A(2) al Convenției din 1951 și/sau al Protocolului din 1967 privind Statutul Refugiaților;
24. Principii Directoare privind Protecția Internațională nr. 5: Aplicarea clauzelor de excludere: Articolul 1F din Convenției din 1951 privind Statutul Refugiaților;
25. Principii Directoare privind Protecția Internațională nr. 6: Solicitățile de azil pe motiv de religie ce intră sub incidența Articolului 1A(2) al Convenției din 1951 și/sau al Protocolului din 1967 privind Statutul Refugiaților;

26. Principii Directoare privind Protecția Internațională nr. 7: Aplicarea Articolului 1A(2) al Convenției din 1951 și/sau al Protocolului din 1967 privind Statutul Refugiaților în raport cu victimele traficului de ființe umane și persoanele expuse riscului de a fi traficate;
27. Principii Directoare privind Protecția Internațională nr. 8: Cereri de azil depuse de copii conform Articolelor 1A(2) și 1(F) ale Convenției din 1951 și/sau al Protocolului din 1967 privind Statutul Refugiaților;
28. Principii Directoare privind Protecția Internațională nr. 9: Cereri de azil pe orientare sexuală și/sau identitate de gen în contextul Articolului 1A(2) al Convenției din 1951 și/sau al Protocolului din 1967 privind Statutul Refugiaților;
29. Principii Directoare privind Protecția Internațională nr. 10: Cereri pentru statutul de refugiat în legătură cu satisfacerea stagiului militar în contextul Articolului 1A(2) al Convenției din 1951 și/sau al Protocolului din 1967 privind Statutul Refugiaților;
30. Declarația UNHCR privind dreptul la azil, responsabilitatea de supraveghere a UNHCR și obligația statelor de a coopera cu UNHCR în îndeplinirea obligației de supraveghere a acesteia, Emise în contextul unei cereri de pronunțare a unei hotărâri preliminare adresată Curții de Justiție a Uniunii Europene de Tribunalul Administrativ din Sofia la data de 18 octombrie 2011 - Zuheyr Freyh Halaf împotriva Agenției de Stat pentru Refugiați din Bulgaria (C-528/11);
<http://www.refworld.org/cgi-bin/texis/vtx/rwmain/opedocpdf.pdf?reldoc=y&docid=51b199bb4>
31. Refugee Status Determination, Executive Committee of the High Commissioner's Programme, EC/67/SC/CRP.12, 31 May 2016 - The purpose of this paper is to present a new approach within UNHCR to strategic engagement with respect to refugee status determination (RSD);
<http://www.unhcr.org/559643499.pdf>
32. Advisory opinion on the rules of confidentiality regarding asylum information, UNHCR Representation in Japan 31 March 2005;
<http://www.refworld.org/docid/42b9190e4.html>
33. Manualul și Recomandări privind procedurile și criteriile pentru determinarea statutului de refugiat, în baza Convenției din 1951 și a Protocolului din 1967 privind statutul refugiaților, reeditare, Geneva, Decembrie 2011;
34. Protection Induction Programme. The Protection Learning Programme (UNHCR Online Courses);
<http://www.refworld.org/pdfid/466e71c32.pdf>
35. UNHCR Protection Manual, <http://www.refworld.org/protectionmanual.html>
36. Procedural standards for Refugee Status Determination under UNHCR's Mandate;
<http://www.refworld.org/pdfid/42d66dd84.pdf>
37. Collection of International Instruments and Legal Texts Concerning Refugees and Others of Concern to UNHCR, Vol. 1, International Instruments, June 2007;
<http://www.unhcr.org/455c72b912.pdf>
38. An Introduction to International Protection Protecting persons of concern to UNHCR, Self-study Module 1, August 2005;
<http://www.refworld.org/docid/4214cb4f2.html>
39. UN High Commissioner for Refugees (UNHCR), Self-Study Module 5: Human Rights and Refugee Protection (Vol. I), 15 December 2006, Vol. I.;

<http://www.unhcr.org/45a7acb72.pdf>

40. UN High Commissioner for Refugees (UNHCR), Self-Study Module 5: Human Rights and Refugee Protection, Vol. II, 15 December 2006;
<http://www.refworld.org/pdfid/4669434c2.pdf>

EASO - Biroul European de Sprijin pentru Azil.

41. EASO Practical Guide: Evidence Assessment, European Asylum Support Office, March 2015;
https://www.easo.europa.eu/sites/default/files/public/EASO-Practical-Guide_-_Evidence-Assessment.pdf
42. EASO, Practical Guide: Personal interview, December 2014;
<https://www.easo.europa.eu/sites/default/files/public/EASO-Practical-Guide-Personal-Interview-EN.pdf>
43. EASO, Practical Guide: Exclusion, January 2017;
<https://www.easo.europa.eu/sites/default/files/EASO%20Practical%20Guide%20-%20Exclusion%20%28final%20for%20web%29.pdf>
44. EASO, Series Tools and Tips for Online COI Research, June 2014;
https://www.easo.europa.eu/sites/default/files/public/Practical-Guide1_0.pdf
45. EASO, Practical Guides Cercetarea situației persoanelor lesbiene, gay și bisexuale (LGB) în țările de origine;
<https://coi.easo.europa.eu/administration/easo/PLib/BZ0215087RON.pdf>
46. EASO, Practical Tools Practical Guide: Access to the Asylum Procedure;
https://www.easo.europa.eu/sites/default/files/public/Practical-Guide1_0.pdf
47. E-learning EASO Programme - Оценка доказательств, 2017;
48. E-learning EASO Programme - Drafting and Decision-making, 2014;
49. E-learning EASO Programme - Exclusion v 4.0 in Russian, 2016;
50. E-learning EASO Programme - Evidence Assessment, 2015;
51. E-learning EASO Programme - Interview Techniques (Russian Language), 2014;

Alte surse:

52. Manual de drept european în materie de azil, frontiere și imigrație, Agenția pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene, 2014 Consiliul Europei;
http://publications.europa.eu/resource/ellar/cab5b3fd-cbf1-470a-beef-081e2049653c.0017.02/DOC_2
53. Drepturile migranților, Un manual pentru Republica Moldova, Produs de Centrul Internațional pentru Dezvoltarea Politicilor Migraționale, Viena, Austria, și de Institutul Național al Justiției din Republica Moldova;
https://www.inj.md/sites/default/files/Migrantsrights_RO_finalAjunsLaNOI.pdf
54. Manual al judecătorului la examinarea pricinilor civile, Chișinău;
http://www.egd.ase.md/drept_privat/files/manualul-al-judecatorului.pdf
55. Plenul Curții Supreme de Justiție HOTĂRÎRE Cu privire la aplicarea de către instanțele judecătorești a unor prevederi ale Convenției Europene pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale;
http://jurisprudenta.csj.md/search_hot_expl.php?id=181
56. Credibility assessment in asylum procedures, a Multidisciplinary training manual, Volume 2, Hungarian Helsinki Committee, 2015;
<http://helsinki.hu/wp-content/uploads/CREDO-training-manual-2nd-volume-online-final.pdf>
57. ECRE, Information Note on Family Reunification for Beneficiaries of International Protection in Europe, June 2016;

- http://www.ecre.org/wp-content/uploads/2016/07/ECRE-ELENA-Information-Note-on-Family-Reunification-for-Beneficiaries-of-International-Protection-in-Europe_June-2016.pdf
58. Difficult to Believe - The assessment of asylum claims in Ireland, by Sue Conlan, Sharon Waters, Kajsa Berg, UK, Irish Refugee Council 2012;
<http://www.irishrefugeecouncil.ie/wp-content/uploads/2011/08/Difficult-to-Believe-The-assessment-of-asylum-claims-in-Ireland.pdf>
59. Considering asylum claims and assessing credibility, Home Office UK;
<http://www.refworld.org/docid/5449ffa84.html>
60. Asylum Information Database (AIDA) <http://www.asylumineurope.org/> is a database containing information on asylum procedures, reception conditions, detention and content of international protection across 20 countries;
61. European Database of Asylum Law (EDAL) <http://www.asylumlawdatabase.eu/en> is an online database co-ordinated by the European Council on Refugees and Exiles (ECRE);
62. The European Legal Network on Asylum (ELENA) <http://www.ecre.org/our-work/elena/> is a forum of legal practitioners promoting the highest human rights standards for the treatment of refugees, asylum seekers and other persons in need of international protection in their daily individual counselling and advocacy work;

Convenții și tratate internaționale:

63. Declarația universală a drepturilor omului;
64. Convenția privind statutul refugiaților și Protocolul privind statutul refugiaților;
65. Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice din 1966;
66. Pactul internațional cu privire la drepturile economice, sociale și culturale din 1966;
67. Convenția internațională privind eliminarea tuturor formelor de discriminare rasială din 1965;
68. Convenția împotriva torturii și altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante din 1984;
69. Convenția cu privire la drepturile copilului din 1989;
70. Convenția pentru prevenirea și reprimarea crimei de genocid din 1948;
71. Convenția pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților fundamentale din 1950;

Jurisprudența CtEDO:

72. CtEDO, *Bader și Kanbor contra Suedia*, nr. 13284/04, 8 noiembrie 2005;
<http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-70841>
73. CtEDO, *Al-Saadoon și Mufdhi contra Regatul Unit*, nr. 61498/08, 2 martie 2010;
<http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-97575>
74. CtEDO, *Salah Sheekh contra Țările de Jos*, nr. 1948/04, 11 ianuarie 2007;
<http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-78986>
75. CtEDO, *Sufi și Elmi contra Regatul Unit*, nr. 8319/07 și 11449/07, 28 iunie 2011;
<http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-105434>
76. CtEDO, *K.A.B contra Suedia*, nr. 886/11, 5 septembrie 2013;
<http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-126027>
77. CtEDO, *D. contra Regatul Unit*, nr. 30240/96, 2 mai 1997;
<http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-58035>
78. CtEDO, *Saadi contra Italia*, nr. 37201/06, 28 februarie 2008;
<http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-119415>
79. CtEDO, *R.C. contra Suedia*, nr. 41827/07, 9 martie 2010;
<http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-97625>

80. CtEDO, Matsiukhina și Matsiukhin contra Suedia, nr. 31260/04, 21 iunie 2005;
<http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-69745>
81. CtEDO, Singh și alții contra Belgia, nr. 33210/11, 2 octombrie 2012;
<http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-113660>
82. CtEDO, S.F. și alții contra Suedia, nr. 52077/10, 15 mai 2012;
<http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-119858>
83. CtEDO, R.C. contra Suedia, nr. 41827/07, 9 martie 2010;
<http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-97625>
84. CtEDO, N. contra Suedia, nr. 23505/09, 20 iulie 2010;
<http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-163506>
85. CtEDO, A. și alții contra Marii Britanii, nr. 3455/05, 19 februarie 2009;
<http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-91403>
86. CtEDO, N. contra Regatul Unit, nr. 26565/05, 27 mai 2008;
<http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-116908>
87. CtEDO, Hirsi Jamaa și alții contra Italia, nr. 27765/09, 23 februarie 2012;
<http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-117607>
88. CtEDO, M.Y.H. contra Suedia, nr. 50859/10, 27 iunie 2013;
<http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-148348>
89. CtEDO, Ismoilov și alții contra Rusia, nr. 2947/06, 24 aprilie 2008;
<http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-117431>
90. CEDO, Ryabikin contra Rusia, nr. 8320/04, 19 iunie 2008;
<http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-87132>
91. CtEDO, Čonka contra Belgia, nr. 51564/99, 5 februarie 2002;
<http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-60026>
92. CtEDO, Sultani contra Franța, nr. 45223/05, 20 septembrie 2007;
<http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-119562>
93. CtEDO, Gebremedhin [Gaberamadhien] contra Franța, nr. 25389/05, 26 aprilie 2007;
<http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-119572>
94. CtEDO, M.S.S. contra Belgia și Grecia, nr. 30696/09, 21 ianuarie 2011;
<http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-114878>
95. CtEDO, Z.A. și alții contra Federația Rusă, cereri nr. 61411/15, 61420/15, 61427/15, și 3028/16, din 28 martie 2017;
<http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-172107>
96. CtEDO, Mamatkulov și Askarov contra Turcia, nr. 46827/99 și 46951/99, 4 februarie 2005;
<http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-119783>
97. CtEDO, Savriddin Dzhuraev contra Rusia, nr. 71386/10, 25 aprilie 2013.
<http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-140550>